

Učinkovitost malih usjeva samoniklog ljekovitog i aromatičnog bilja

Komercijalni uzgoj gorske moravke (*Arnica montana*), planinskog runolista (*Leontopodium alpinum*) i ljekovitog nevena (*Calendula officinalis*) tvrtke Taüllorgànics u katalonskim Pirinejima (Taüll, LLeida, Španjolska). Autor: Taüllorgànics.

Ključne riječi:

domestikacija
prekomjerno iskorištavanje
očuvanje
aromatično i ljekovito bilje
aromatici
tržište
eterično ulje
prirodni lijekovi

NDŠP:

Aromatično i ljekovito bilje

Razmjer:

Potkontinentalni

Kontekst

Trgovina uzgajanim ljekovitim i aromatičnim biljem ne prelazi 1% od ukupnog broja vrsta koje se uzgajaju u cijelom svijetu. Međutim, sakupljanje samoniklih biljaka u kombinaciji s uzgojem nudi rijetke vrste i djeluje kao važan izvor industrijske sirovine. Prekomjerno iskorištavanje u određenom području ili određene vrste može dovesti do nestanka resursa. Domestikacija i uzgoj imaju određene prednosti: 1. pouzdanu botaničku identifikaciju, 2. kontinuitet opskrbe, 3. kupoprodajne ugovore i dugoročne ugovore s klijentima, 4. odabir genotipova, 5. kontrolu procesa, 6. kontrolu kvalitete i standarde te 7. certificiranje.

Cilj

Proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja putem samoniklog sakupljanja ili uzgoja otvara ekološka, socijalna i ekonomska pitanja. Potražnja za velikim izborom samoniklih vrsta raste s porastom ljudskih potreba i trgovine. Postoji svijest o tome da su mnoge samonikle biljke prekomjerno iskorištavane, koje mnogi stručnjaci preporučuju uključiti u sustave uzgoja, ali nekoliko aspekata koji određuju njihovu održivost moraju se uzeti u obzir. Alternativa je vrlo ograničeni uzgoj.

Rezultati

Prekomjerno iskorištavanje samoniklog ljekovitog i aromatičnog bilja uvjetuje uzgoj ružmarina i majčine dušice u Cevennesu (Francuska). Loše upravljanje livadama zbog prekomjerne gnojidbe smanjuje resurse gorske moravke i dovodi do uspostavljanja usjeva u Škotskoj, Poljskoj, Francuskoj ili Španjolskoj.

Proizvođači teže raznolikosti i očuvanju. „Syndicat des Simples“ (Francuska) udruženje je malih proizvođača koji kombiniraju sakupljanje iz prirode s uzgojem. U španjolskim Pirinejima organizacija „Herbes de l'Alt Pirineu“ čuva lokalne vrste pomoću regenerativne poljoprivrede, a „Taüllorgànics“ ih uzgaja iz kozmetičkog interesa.

Lavandula angustifolia ili *Allium roseum* autohtone su vrste s potencijalom za uzgoj (INTERREG SUDOE ValuePAM). U Švicarskoj tvrtka „Mediplant“ već nabavlja alpske sorte ljekovitog i aromatičnog bilja (planinski runolist, zlatni korijen, genepi).

Preporuke

Uzgoj je izvediva opcija očuvanja ugroženih vrsta samoniklog ljekovitog i aromatičnog bilja koji su izrazito traženi na tržištu. Za ostale vrste prioritetna je opcija očuvanja održivo sakupljanje divljih biljaka. Postoje i vrste koje nije potrebno uzgajati jer ih ima u izobilju, traže se u malim količinama ili pripadaju vrstama grmlja ili drveća koje nije isplativo uzgajati.

Uzgoj na malim površinama može ublažiti smanjenje prirodnih resursa, služiti kao raznolik izvor prihoda koji je sigurniji od sakupljanja i opskrbljivati regionalna tržišta.

Utjecaji i slabosti

Domestikacija divljih resursa nije uvijek tehnički moguća zbog bioloških karakteristika ili iz ekoloških razloga koji zahtijevaju nekoliko godina istraživanja. Cijene i osiguravanje prodaje također utječu na ekonomsku održivost ovih novih usjeva. A to može dovesti do gubitka genetske raznolikosti ili obeshrabriti sakupljače u očuvanju samoniklih populacija.

Postoje oni koji vjeruju da su kultivirane biljke slabije kvalitete od onih koje su sakupljene u prirodi, ali one u ispravnim uvjetima uzgoja mogu postići željenu količinu aktivnih sastojaka.

Buduće preporuke

Priznanje zanimanja sakupljača i uzgajivača ljekovitog i aromatičnog bilja formula je za adekvatno upravljanje divljim resursima, pomoću korištenja kolekcionarske iskaznice, ekološkog ili održivog certifikata (FairWild), kao i poštivanje strogih pravila, specifikacija i smjernica dobre prakse, koje utvrđuju koje vrste se smiju sakupljati i koje se trebaju uzgajati na kakvom području.

Uz to, korištenje ekoloških, biodinamičkih ili permakulturnih praksi u usjevima može omogućiti simulirajuće uvjete prirodnog okoliša.

Istraživanje domestikacije ljekovitog i aromatičnog bilja u Mediaplant-u (Švicarska)
(http://www.mediplant.ch/images/prestations_agronomiques.jpg)

Dodatne informacije

Etat des lieux et perspectives des débouchés des petits producteurs de PPAM – GAAP – PAPDD 2015/2016
file:///C:/Users/eva.more/Downloads/rapport_-_gaap_agro_plantes_a_parfum_-_2016.pdf

La cueillette a le vent en poupe. Le paysan d'Auvergne. Septembre 2012. file:///C:/Users/eva.more/Downloads/1-article_cueillette_journal_paysan_ayvergne.pdf

Les cueilleurs en chasse d'un meilleur statut. Humanité Quotidien, 27 Janvier 2011.
file:///C:/Users/eva.more/Downloads/les_cueilleurs_en_chasse_docoun_meilleur_statut.pdf

Sandrine Boucher. Profession: cueilleur. Les 4 saisons 205 <file:///C:/Users/eva.more/Downloads/cueilleurs-sandrine-boucher.pdf>

Des plantes médicinales en pleine croissance. Plantes & Santé, n° 128. Octobre 2012. <https://www.plantes-et-sante.fr/articles/on-enparle/1993-les-plantes-medicinales-en-pleine-croissance>

Schippamnn, U.; Leaman, D.; Cunningham, A.B. 2006. A comparison of cultivation and wild collection of medicinal and aromatic plants under sustainability aspects. R.J. Bogers, L.E. Craker and D. Lange (eds.), Medicinal and Aromatic Plants, 75-95. © 2006 Springer. Printed in the Netherlands
https://www.researchgate.net/publication/277059910_Comparison_of_cultiva...

Sugier, D.; Sugier, P., Gawlik-Dziki, U. 2013- Propagation and Introduction of Arnica montana L. into Cultivation: A Step to Reduce the Pressure on Endangered and High-Valued Medicinal Plant Species. The Scientific World Journal 2013:414363.

Resultados del debate de valorización de recursos silvestres. Taller formativo de transferencia a los clústeres empresariales. Estrategias de comercio de plantas aromáticas y medicinales. Proyecto INTERREG SUDOE ValuePAM. http://www.valuepam.eu/files/socios/andanatura/G3_A2_Taller%20formativo%20cluster_debate%20estrategias%20comercio.pdf

<https://www.weleda.co.uk/arnica-annualharvest>

<https://www.taullorganics.com/>

<https://www.syndicat-simples.org/>

<https://www.herbesdelalpyreneu.com/>

<http://www.mediplant.ch/index.php/fr/prestations>

<https://www.fairwild.org/>

Autor

Kontakt

Eva Moré, eva.more@ctfc.cat,

<http://apsb.ctfc.cat>

Organizacija

Centre de Ciència i Tecnologia

Forestal de Catalunya (CTFC)

Država i regija

Španjolska, Auvergne-Rona-Alpe & Lleida & Valais

Objavljeno:

21. 2. 2020.

O projektu INCREIBLE

Projekt INCREIBLE nastoji dokazati važnu ulogu koju nedrvni šumski proizvodi igraju u održivom gospodarenju šumama i ruralnom razvoju tako što stvaraju mreže za razmjenu znanja i vještina. Projekt "Inovativne mreže dionika vezanih za pluto, smolu i jestive nedrvne šumske proizvode u mediteranskom bazenu" (INCREIBLE) promiče suradnju i inovaciju između sektora kako bi se istaknuli vrijednost i potencijal nedrvnih šumskih proizvoda u regiji.

Financiranje

Projekt "Inovativne mreže dionika vezanih za pluto, smolu i jestive nedrvne šumske proizvode u mediteranskom bazenu" (INCREIBLE) financiran je iz programa Obzor 2020 Europske Komisije na temelju sporazuma o bespovratnim sredstvima br. 774632.

This project has received funding from the European Union's H2020 research and innovation programme under grant agreement No. 774632.

